

Skibby Kirke

Skibby Kirke er usædvanlig stor. Det er den største og ældste af kirkerne i Hornsherred. Det skyldes formentlig, at Skibby i middelalderen blev regnet for en købstad. I alt fald findes Skibby på en liste over købstæder i Kong Valdemars Jordebog fra 1200-årene.

Danmark var allerede før år 1.000 blevet samlet til én stat med en konge i spidsen. I den tidlige middelalder fik landet en central administration og en administrativ inddeling i sogne, herreder og købstæder. Samtidig blev Danmark gennem kirke og kristendom for alvor knyttet til Europa

Gennem middelalderen og op til cirka 1300 havde landet en gunstig økonomisk udvikling. Befolkningen voksede, nye landsbyer blev grundlagt og kirker og klostre skød op over hele landet.

Skibby Kirke. Fotograf: Mikkel Heriba

kunne se, hvad de forestillede! I apsis ser man Kristus på tronen, omgivet af de fire evangelister og deres symboler: englen, ørnen, løven og oxen.

Yngre billeder fra ca.1350 er malet på de fire hvælve i koret. Det er scener fra Jesu liv: Bebudelsen og fødslen, lidelseshistorien og dommedag. Hvælvet mod vest rummer historien om tre unge konger på falkejagt, der mødes af deres egen skæbne i skikkelse af tre dødnings. Teksten lyder i oversættelse: *Hvad vi er, skal I blive. Hvad I er, har vi været.*

Pesten hærgede på denne tid Europa, og døden var nær, når man mindst ventede den. Selv en konge måtte være beredt og skrifte sine synder. Over de tre konger i vesthvælvet ses Martin af Tours (Morten Bisp) dele sin kappe med tiggeren. En påmindelse om at dele vores velstand med andre.

Oldtidens landsbyer med skiftende beliggenhed blev afløst af permanente kirkebyer. Nogle af dem udviklede sig til lokale handelscentre, der fik privilegier på handelen. Sådant opstod de fleste af Danmarks købstæder. Fremgangen blev i 1300-tallet afløst af økonomisk nedgangstid på grund af politisk og social uro, dårligt klima og epidemier som pesten, 'den sorte død'.

Bygget af stedlige materialer og rigt dekoreret indvendig

Skibby Kirke fremstår i dag hvid og pudset og med indridsede furer, som var den bygget af tilhuggede granitblokke. Det er den ikke. De ældste dele – apsis, kor og skib – fra begyndelsen af 1100-årene er opført i frådssten. Det er en porøs kalksten, der også kaldes kildekalk, og som i frisk og våd tilstand er let at forarbejde. Kildekalk findes få steder, blandt andet omkring Roskilde Fjord.

I 1854 fandt man inde i kirken en række overkalkede malerier. De ældste var romanske og fra kirkens tidligste tid. De blev restaureret og malet op efter 1800-årenes smag, så man

Opgangstider og udvidelser

I 1400-tallet var det igen opgangstider, og kirkerne blev mange steder forsynet med nye bygningsdele i karakteristisk spidsbuestil. Allerede omkring 1300 havde Skibby Kirke fået indbygget et hvælv i koret formentlig som erstatning for et bjælkeloft. Omkring 1400 fik også skibet hvælv, men i Skibby på en mærkelig måde. På grund af kirkens store bredde var det nødvendigt med to rækker hvælv på langs af kirken, på midten båret af fem piller. Det er forklaringen på, at kirken i dag fremstår som en to-skibet bygning.

Våbenhuset er en tilføjelse fra omkring 1500. Det er anbragt på nordsiden af kirken og orienteret mod den daværende by. Bygningen blev opført i munkesten, det vil sige store brændte lersten. Kirketårnet ser middelalderligt ud, men er en sen tilføjelse fra 1700-tallet.

Alteret er som kirken bygget af frådsten. Altertavlen fra 1608 blev efter restaureringen af kalkmalerierne flyttet ned i skibet. Nu står der blot et krucifiks på alterbordet.

I 1650 fandt man i et hulrum i muren bag alteret den berømte Skibby Krønike – en skildring fra reformationstiden i de første årtier af 1500-tallet og en vigtig kilde til den politisk-religiøse kamp mellem den gamle katolske kirke og lutheranerne. Den er sandsynligvis skrevet af teologen Poul Helgesen, der tilhørte den reformkatolske fløj. Det vides ikke, hvordan skriftet er havnet i Skibby.

Skibbys umiddelbare forgænger i form af en vikingetidsbosættelse kendes ikke. Det er dog på baggrund af byens navn nærliggende at tro, at Skibby har været en væsentlig bosættelse allerede i vikingetiden. Måske har den naturlige havn i Selsøbugten været hjemsted for vikingernes skibe.